Vrublevskio biblioteka

ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 10 (719).
Cana 10 ct.
VILNIA, 6.II.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinê g-vê 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

AB POLSKIM U NAS KATALICTVIE

Kali idzie hutarka ab polskim katalictvie ŭ našym krai, dyk prad usim treba viedać, što asobnaja reč polskaść i susim asobnaja — katalickaść. Hetaja praŭda jasnaja sama saboj, adnak, jak-ža časta, asabliva ŭ šyrokich, mała aśviečanych kruhoch, uvažajecca jana za niešta badaj adno sucelnaje. Chryścijanstva ŭ svajej natury jość relihijaj pad kožnym uzhladam nadpryrodnaj, a dziela hetaha i nadnarodnaj. U žyćci-ž jano, viedama, prajaŭlajecca ŭ formie taho narodu, siarod jakoha znachodzicca, nie pahardžajučy nijakim narodam, ani jazykom, ani kulturaj. U nas, dziakujučy roznym histaryčnym i socyjalna-palityčnym umovam, katalictva pryjšło i raźviłosia ŭ čužoj formie,—polskaj. Ciomnyja masy i tyja „śvietłyja“ klasy, jakija ŭ hetym bačyli svoj interas, katalictva ŭ nas nazyvali polskaj vieraj. Hety falšyvy i škodny dla narodu, relihii i kultury pahlad, u masach pakutuje jašče i siańnia.

Nia dziva, što hetki pahlad padtrymoŭvali polskija palityki, ale dziva, što jaho paddzieržvała i paddzieržvaje siańnia polskaje duchavienstva. Daŭniej, kali dziakujučy Lublinskaj Unii nastupiła ščylnaje złučeńnie Polščy, Litvy i Biełarusi, polskaje duchavienstva,idučy na našyja ziemli, badaj zusim nia brała pad uvahu jazyka i kultury našych narodaŭ, a biez ceremonii ŭsio miascovaje vytraŭłała i zavodziła polskaje, badaj zusim nia rupiačysia ab toje, jakaja karyść była dla narodu z katalictva hetak pravodžanaha ŭ čužoj dla narodu formie. Hetki padchod da spravy tłumačycca ŭ vialikaj miery, na naš pahlad, asablivym polskim nacyjanalnym egaizmam. Nam zdajecca, što nacyjanalny egaizm u polskim narodzie, a prad usim u šlachockaj jaho klasie, jakaja mieła i maje jašče siańnia rašučy ŭpłyŭ na polskaje hramadzkaje žyćcio, jość najbolš adjomnaj rysaj.

Hetaja adjomnaja rysa polskaha nacyjanalnaha charaktaru duža jarka zaŭsiody vystupaje ŭ polskim duchavienstvie, u polskim u nas katalictvie. Polskaje duchavienstva, asabliva jaho viarchi, jak polskija biskupy, zaŭsiody byli i jość siańnia samymi zajadłymi vorahami adradžeńnia biełaruskaha narodu, jaho jazyka i kultury, jaho ščaścia, nia hledziačy na toje, što i hety jazyk i hetaja kultura tak mahutna pryčyniajucca dla dabra samaj katalickaj idei. Polski nacyjanalizm, polski nacyjanalny egaizm, zasłaniaje im vočy.

Vyrazna heta vidać siańnia na ziemlach Zachodniaj Biełarusi pad Savietami. I hetyja vialikija palityčnyja padziei i źmieny, jakija stalisia na henych ziemlach, polskaha duchavienstva ničoha nie navučyli. Ani viarchi, ani nizy nie padumali ab užyvańni pa kaściołach biełaruskaha jazyka. Tam i dalej katalicki kaścioł—heta maje być prad usim ćviardyniaj polskaści. Jasna kožnamu, kolki škody z hetkaha nastaŭleńnia kleru dla samoha kaścioła. Tam siańnia polski katalicki kaścioł—heta niešta dalokaje i čužoje narodu. Dalokaje i čužoje nia dziela katalickaj idei, jakaja narodu zaŭsiody darahaja, ale dziela henaj čužoj polskaj formy. Ciapier tam praces biełaruskaha adradžeńnia idzie ŭpierad, a kaścioł ad hetaha staić daloka, jak niejki čužy narodu, i ŭściaž ad jaho dalej adsoŭvany astravok. Chto vinavaty za heta ŭsio, kožnamu jasna: tyja, što praz tuman polskaha nacyjanalnaha egaizmu nia bačać universalnaj katalickaj idei.

Uvachodzim adnak u peryjad novych časoŭ, jakija z adnaho boku jaŭna śviedčać ab poŭnym bankroctvie polskaha ŭ nas „apostalstva“, a z druhoha boku ab tym, što z hetaha chaosu, zabureńniaŭ i bankroctva rodziacca novyja formy žyćcia narodaŭ našaha kraju i, daść Boh, bolš naturalnyja abstaviny raźvićcia Katalickaha Kaścioła. Vierym, što kali nia siańnia, dyk zaŭtra nastanie heta.

Biełarus Katalik

ŹJEZD AFICERAŬ REZERVY LITVY

U niadzielu 4 h. m. ŭ Vilni adbyŭsia źjezd Sajuzu aficeraŭ rezervy Litvy, ad času zasnavańnia jakoha minaje sioleta 15 hadoŭ. Na hety źjezd pryjaždžali ŭ Vilniu miž inš. Staršynia Rady Ministraŭ A. Merkys i vykon. abaviazki Hał. Kamandziera litoŭskaha vojska hien. Vitkaŭskas. Abodva hetyja vysokija dastojniki skazali na źjeździe pramovy, u jakich padčyrknuli značeńnie dla Litvy novazdabytaj stalicy Vilni i zadańni litoŭskaha žaŭniera.

Mitrapalit A. Šeptycki pad nadzoram

Litoŭskaje katalickaje presavaje ahienctva paviedamlaje, što biskupy na abšary zaniatym Savietami znachodziacca na svaich stanoviščach. Mitrapalit Šeptycki žyvie ŭ Lvovie pad nadzoram, a jahony brat Lavon (polski hienerał—?) rasstralany. Biskup Kucyłoŭski stała znachodzicca na svaim stanoviščy. Bolšaść duchoŭnych seminaryjaŭ pazačyniana. Navučańnie relihii ŭ škołach zabaroniena. Kłaštary zamienieny na kazarmy. Kaścioły i cerkvy adnak nienarušany i ŭ ich nabažeństva adpraŭlajecca biez pieraškodaŭ.

Niamiecka - Saviecki Sajuz?

Anhlickaja presa paviedamlaje, što ŭ chutkim časie maje być padpisany sajuzny dahavor pamiž Niamieččynaj i Savietami, na miesca dahetulašniaha dahavoru ab nienapadańni. Bližejšych viestak ab hetym sajuzie tymčasam nie padajuć. Ab dahavor hety asabliva byccam starajecca ministr zahraničnych spraŭ Niamieččyny von Ribbentrop praz svajho ambasadara ŭ Maskvie hrafa Schulenburg'a.

Savieckaje vojska napiraje na finaŭ

Pavodle paviedamleńniaŭ švedzkich hazet savieckaje vajennaje kamandavańnie apošnim časam pačało pierakidać na tyły finskaj armii vialikija desanty svaich sił. Kožny taki desant u składzie 8 ludziej z aficeram na čale, akramia zbroi ručnaj i aŭtomatyčnaj (mašynovaj) i vybuchovaha matarjału, maje z saboj jašče narty, bielyja płaščy i radio-nadavalnyja aparaty. Ichnym zadańniem jość vykidać u pavietra masty, psavać čyhunki, šosy i h. d. Niekatoryja savieckija desanty zdajucca finam u pałon. Vyjaśniłasia byccam pry hetym, što savieckija žaŭniery byli apranuty ŭ mundziry nie svaje, a finskija.

Piechata savieckaja jdzie ŭ ataku pad asłonaj specyjalnych pancyrnych plitaŭ viezienych na pieradzie na sanioch. Raźmiery hetych plitaŭ 2×3 mtr. Sani hetkija ciahnucca za tankam, a na ich, akramia pancyrnaj plity, znachodziacca 10 žaŭnieraŭ uzbrojenych u kulamioty.

Lotčyki savieckija zbombardavali anahdaj švedzki universytet u Abo, redakcyju švedzkaha štodzieńnika, katedru i kirchu.

RYHA I VILNIA

Karespandent „Kurjera Wilenskaha (ŭ Nr. 23 z dnia 28.I.40 h.) apisvajučy ŭražańnie z ciapierašniaj Ryhi pa vyjeździe stul niemcaŭ baronicca prad prychodziačaj jamu na dumku analohijaj pamiž Ryskimi adnosinami i Vilenskimi. Praŭda, jon nie advažyvajecca navat vyhavaryć słova *Vilnia* Jaho biare strach pierad dumkaj vyrašeńnia spravy vilenskich palakoŭ tak, jak vyrašyłasia sprava ryskich niemcaŭ. Jon kaža: „Niejkaja vielmi prykraja, vielmi balučaja analohija, što navat dumać nia chočacca. Nakidyvajecca adnak paraŭnańnie... ...Ale-ž nie! nie! My-ž nikoli nie pakidali prydbańni baćkoŭ i dziadoŭ. Jany-ž (niemcy — red.) adychodziać dabravolna... vyrakajučysia hetak prošłaści, vyčyrkivajučy prydbańni".

Paskolki Ryski karespandent „Kurjera" ščyra pryznajecca, što jaho strach biare navat dumać pra Vilniu, bačačy ryskuju rečaistaść niemcaŭ, pastolki sam redaktar, schavaŭšysia pad litarami „Plem" na pieradavym miescy hazety zapeŭnivaje svajho karespandenta i samym zahałoŭkam artykułu „Nia bojmasia paraŭnańniaŭ" i kažučy, što „hety vuzioł... vilenski možna razsiačy tak, jak heta zrabiŭ kaliś Aleksandar, a siańnia Adolf, abo raźviazać tak, jak heta bačym na prykładzie palityki Manerheima (Švedzkija achvotniki ŭ Finlandyi)". I dalej ćvierdzić, što ahramadnuju rol pry vyrašeńni hetaha pytańnia adyhryvaje etničnaja asnova, na katoraj roznyja kultury pobač siabie ŭzraśli i raźvivalisia, i što inakš, kali heta asnova jość aŭtochtonnaju, miascovaju, kroŭ z kryvi, kość z kości, a inakš, kali adnu z kulturaŭ prapaviedvajuć tolki pryšelcy. Zakančvaje aŭtor słavami, što paraŭnańnie jahonaha karespandenta maje svaje padstavy, ale nie aznačaje adnolkavaści.

Jasna vidać, što redaktar „Kurjera" ličyć dapuščalnym vyrašeńnie niamieckaj prablemy ŭ Ryzie, ale nijak nia moža dapuścić padobnaha vyrašeńnia polskaha pytańnia ŭ Vilni, ćvierdziačy, što byccam vilenskija palaki—heta aŭtochtony kraju, a ryskija niemcy — heta pryšelcy.

Ci-ž heta tak?

Dumajem, što nie. Ryskija niemcy bolš mieli elementaŭ, dazvalajučych im na nazoŭ dobrych hramadzian Łatyskaha kraju, čymsia vilenskija palaki ŭ adnosinach da kraju našaha. Samuju Ryhu niemcy zasnavali ŭ 1200 hodzie i ad taho času ichnija naščadki tam pražyvali, unosiačy kulturnyja prydbańni dla łatyskaha narodu. A što-ž majuć skazać palaki choć-by ab svaich zasłuhach pry zakładzinach Vilni?

Ryskija niemcy nia dziejali ŭ kirunku inkorporacyi Łatvii da Niamieččyny, taksama, jak nikoli nia ćvierdzili, što ziamla Łatvii, heta niamieckaja ziamla. A kali Łatyšy zdabyli niezaležnaść — ichnija niemcy byli dobrymi hramadzianami Łatyskaj dziaržavy. Siahońnia na zaklik svajho pravadyra niemcy biaz chistańnia pakinuli haścinnuju Łatyskuju ziamlu, zastaŭlajučy pa sabie dobry ŭspamin.

Jak-ža vyhladaje sprava z palakami ŭ Vilni?

Naŭpierad kroŭnyja palaki nikoli tut aŭtochtonami nia byli. Žjavilisia jany tut kaliś abo jak litoŭskija vajenna-pałonnyja,abo, pa Lublinskaj vunii, jak kalonisty i asadniki. Takich praŭdzivych palakoŭ u Vilni jość nia mnoha. Rešta — heta tolki spolščanyja biełarusy abo ličviny.

Jak-ža adnosilisia i adnosiacca ŭsie tutejšyja palaki da aŭtochtonaŭ hetaha kraju?

Jak viedama z historyi i z niadaŭniaj prošłaści, usie jany imknulisia da pryłučeńnia ziem laŭ historyčnaj Litvy da Polščy i da asymilacyi ličvinoŭ i biełarusaŭ. Ničoha karysnaha našamu kraju nie ŭniaśli, abdaryli nas vynaradaŭleńniem, abšarnikami, panščynaj i surogatam chryścijanstva — palityčnym polskim katalictvam. A ŭ niadaŭniaj prošłaści papoŭnili svoj „kulturny" ŭkład biazsłaŭnaj Kartuz-Biarezaj.

Voš jakaja roźnica ŭ adnosinach ryskich niemcaŭ da łatyšoŭ i vilenskich palakoŭ da biełarusaŭ i ličvinoŭ. U łatyšoŭ pa niemcach astaniecca dobry ŭspamin, u nas-ža, kali-b pryjšło što da čaho — astałasia-b tolki niasłaŭnaja historyja.

Ale my nia dumajem, kab usim palakom pryjšłosia pakidać naš kraj. Naŭpierad dziela taho, što tut kroŭnych palakoŭ jość nia mnoha, bolšaść-ža — heta apalačanyja biełarusy abo ličviny. Što da pieršych, kali jany nie zachočuć zračysia tych imknieńniaŭ, jakija mieli ichnija baćki adnosna našaj ziamli, dyk im ničoha nie astavałasia-b, jak pakinuć naš kraj i jechać u svaju kroŭnuju baćkaŭščynu.

Tutejšym-ža „palakom" jość vyrazny šlach — być dobrymi dziaćmi Litvy i viarnucca da svajej narodnaści. U advarotnym vypadku i im zastajecca tolki ciahnucca za tymi, da jakich duchova pačuvajucca, i vyjaždžać u etnohrafičnuju Polšč, dzie byli-b patrebnyja i karysnyja.

Ul. K.

Novy administracyjny padzieł Vilenščyny

Pavodle prajektu Rady Ministraŭ, Alkienicki paviet kasujecca całkom. Da dahetulašniaha pavietu Trockaha dałučajucca vołaści: Rudziskaja, Alkienickaja i Ejšyskaja — z b. pav. Alkienickaha. Vołaść i horad Troki dałučajucca da pavietu Trockaha, a asiarodak hetaha pavietu pieranosicca z Kašadaraŭ u historyčnyja Troki. Rešta vołaściaŭ Alkienickaha pavietu pryłučajecca da pav. Vilenskaha, a vołaść Aranskaja pryłučajecca da pavietu Alickaha.

Paviet Šviancianskaŭski (Nova-Šviancianski) taksama rearhanizujecca. Vołaść Smolvanskaja i Dukštanskaja z hetaha pavietu dałučajucca da pavietu Aziarosaŭskaha, z pavietu Šviancianskaŭskaha dałučajucca vołaści Salduciskaja, i Janiskaja z pav. Ucianskaha.

Trocki paviet pašla hetaha budzie mieć 138.065 žycharaŭ na 310.928 ha., paviet Aziarosaŭski — 68.178 žycharaŭ na 154.916 ha, paviet Vilenski — 122.835 žycharaŭ na 328.590 ha i paviet Šviancianskaŭski—47.459 žycharaŭ na 150.282 ha.

Hety samy zakon źmianiaje nazovy vołaści: Mała-Salečnickaj — na Jašunskuju, Miednickaj — na Mickunskuju i Łyngmianskaj — na Salduciskuju.

Pa hetaj reformie budzie ŭ Litvie: 22 paviety, 261 vołaść i 35 haradoŭ pieršaj i druhoj katehoryi.

Pišučy adrasy, padavajcie asabliva vyrazna nazovy pošty, vioski i samo proźvišča!

Uład-Inicki 14)

Aryšty, Biareza i vola

(Uspaminy aryštanta)

— Oj, budzie raboty, chto astaniecca ŭ žyvych, — kazaŭ niechta, ni to z dakoram, ni to z radaściaj. — Biezraboćcia nia budzie!—

Na vahzale ŭ niejkim zakanurku znajšli časci vahanetki-platformy i, naładziŭšy jaje, pajechali pa čyhuncy. Jechali pa čarzie pa adnym kilometry—6 ch siadzić na platformie, a 2 ch papichaje kałami. Choć hetkaja jazda pa čyhuncy dla XX vieku i była dziŭnaj, ale daloka vyhadniejšaja ad našaj piechaty, — kožny z nas faktyčna prachodziŭ tolki čaćviertuju častku ŭsiaje darohi, jakuju prajaždžała vahanetka.

Hetak my dabralisia da stancyi Čaremchi, taksama pustoj. Praciŭ razrušanaha bombami vahzału, tak-ža abrabavanaha i abdziortaha, zatrymalisia my dziela adpačynku i šukańnia dryzyny. Staimo, čakajem, hutarym z čyhunačnikam-palakom.

Toj raskazvaje ab strachoćciach bambardavańnia, što niemcy škinuli ŭ akolicy vahzału 2000 bombaŭ. Z zachopleńniem chvalić heraizm polskaha vojska, katoraje, byccam, žbirajecca ŭ Biełavieskaj puščy, u 10—12 kilometrach ad Čaremchi. Ciapieraka, jano, byccam, hałodnaje, dyk pravodzić rekvizycyi, zabirajučy ad „chamaŭ" usie zapasy, ale chutka majecca ŭdaryć na „švabaŭ" i napeŭna prahonić ich z polskaj ziamli... Hetak jon raskazvaje, až raptam stajaŭšaja pry im padrostak-dziaŭčynka -- plaś u ruki i radasna kryčyć:

— Nasi idą! Jak chmura, nasi idą!

— Chto, chto? — pytajemsia.

— Ułani, polskie vojsko! — zalepiatała dziaŭčynka, pakazvajučy na pierajezd, da katoraha ad nas było mo' jakich 200—300 metraŭ.

Hlanuli my. I praŭda, cieraz pierajezd ciahnułasia kalumna końnicy z artyleryjaj, mo' 2—3 pałki. Kalumna škiravałasia na vahzał, pa darozie ŭzdoŭž čyhunki.

— Chacia b nia bilisia, bo ŭžo my mieli strachu — kazaŭ čyhunačnik.

Z zachavańniem vonkavaha supakoju, my adyjšlisia i, zabraŭšy z vahanetki svaje kłumki, schavalisia ŭ kanavie dy ŭ jamie ad bomby, tut-ža za pałatnom čyhunki.

A vojska išło dy išło. Paasobnyja žaŭniery pamykalisia jechać u kirunku vahzału, ale cnutka dałučalisia da ahulnaj kalumny, jakaja ŭžo ciahnułasia akolicaj vahzału. Z-zadu za nami, mo' ŭ kilometry, ciahnułasia druhaja kalumna, z lesu ŭ kirunku vahzału Siamiatyčy.

— Voś papalisia! Z ahniu dy ŭ polymia — dumaŭ ja, nasilu padaŭlajučy ŭ sabie strach pierad niaviedamaju budučyniaju.

— A što!? Mohuć abo pakałoć, abo pasiačy, jak tych u Biarezie,—čuŭsia niečy pesymistyčny hołas. — Kali nia zhinuli ad palicyi, to mo' zhiniem ad vojska!

Tryvoha rasła

Peŭnie bolš hadziny siadzieli my ŭ kanavie, čakajučy, kali skončyć prachodzić vojska.

Nareščie — pierajezd volny! My jak maha na vahanetku—i prom z usich sił.. Tolki, tolki dajaždžajem da pierajezdu — až raptam — palicyja na rovarach, jakaja jechała za vojskam!

Až horača stała! Ale jedziem.

A nam sprava „tutejšych“ zusim jasnaja

U polskaj vilenskaj presie pajavіłasia sprečka ab niaśviedamych biełarusach i ličvinoch. Redaktar „Gazety Codziennej“ Jazep Mackievič, siłačysia siahońnia być objektyŭnym, choča praŭdu skazać ab „tutejšych“, nazyvajučy ich ułaścivym terminam — Biełarusami. Jon siahońnia, paśla katastrofy Polščy, rašuča asudžaje i vostra krytykuje polskuju dziaržaŭnuju nacyjanalnuju palityku ŭ adnosinach da Ukraincaŭ, Biełarusaŭ, Lićvinoŭ i inšych nacyjanalnych mienšaściaŭ, — palityku, jakaja nie ŭ małoj stupieni hetuju Polšč daviała da katastrofy.

U adnosinach da Biełarusaŭ hetaja palityka, jak pravilna kaža Mackievič, atrymała nakiravańnie najhoršaje, bo raźličała „na indolencyju, na palityčnuju apatyju, na nieŭśviedamleńnie nacyjanalnaje biełaruskich masaŭ“.

Dalej, krytykujučy polskuju statystyku, jakaja až 700 tys. biełarusaŭ zapisała „tutejšymi“, Mackievič ironična adzyvajecca ab Polščy, jakaja, choć mieła aśpiracyi vialikadziaržaŭnickija, „pa 20 hadoch navučańnia, budavańnia škoł, šos, arhanizacyj, śviatyniaŭ, mastoŭ, śviatlicaŭ i h. d. ci-ž by mieła chvalicca prad śvietam, što až 700 tys. jejnych hramadzian staić na tak nizkim kulturnym uzroŭni, što navat nie zdaje sabie spravy, da jakoj naleža nacyjanalnaści?“.

A charaktaryzujučy siłu ekspansii biełaruskaha jazyka na fonie praśledu i niščeńnia biełaruščyny b. polskimi ŭładami red. Mackievič, miž inšym, kaža: kraj biełaruski „choć biaz škoł biełaruskich, biez časapisaŭ, biez temperamentu śviedamaj intelihiencyi i bahatych arhanizacyjaŭ nia tolki nie vykazyvaŭ tendencyi ŭ kirunku pamienšańnia biełaruskaha jazykovaha stanu, ale biełarusizavaŭ jak polskich asadnikaŭ, drobnuju šlachtu, tak i cełyja litoŭskija vioski“.

Mackievič padaje cikavyja fakty hetaj ekspansii, vykazvajučy asymilacyjnuju siłu biełaruščyny ŭ adnosinach da terytoryjaŭ z nasielnictvam litoŭskim. Nia budziem razvažać jahonaj tezy, ci polščańnie lićvinoŭ adbyvajecca šlacham ranіejšaha pracesu biełaruščańnia ich. Adznačym tolki, što asymilacyjny praces lićvinoŭ na karyść polskuju adbyvaŭsia šlacham i biezpasrednym i pasiarednim, a siańnia hety praces, viedamaja reč, ustrymany dziela vialikaha nacyjanalnaha potencyjału lićvinoŭ, dziela ichniaj kulturnaj i nacyjanalnaj adpornaści, stvoranaj niezaležnym bytavańniem litoŭskaha narodu ŭ apošnija 22 hady niezaležnaha dziaržaŭnaha isnavańnia Litvy. Padčyrkivańnie polskim publicystam niebiaśpieki dla lićvinoŭ iz starany biełaruščyny źjaŭlajecca, pa našamu, nia čym inšym, jak palityčnaj tendencyjaj, jak zapužańniem bratniaha nam litoŭskaha narodu biełaruščynaj.

Nia budziem tut zatrymlivacca daŭžej i nad razvažańniami Mackieviča ŭ spravie „tutejšych“. Sprava „tutejšych“ dla nas jasnaja, jak sonca. „Tutejšyja“ ŭ Zachodniaj Biełarusi i Vilenskim Krai — heta niaśviedamyja nacyjanalna biełarusy i lićviny. Inšych nacyjanalnych elementaŭ na hetaj terytoryi niama. „Tutejšymi“ biełarusa i lićvina zrabiła čužaja ŭ Biełarusi i Litvie ŭłada, doŭhija viaki panščyny, polski kaścioł. Hetyja try asnaŭnyja varožyja biełarusam i lićvinam siły vytvaryli typ niaśviedamaha biełarusa i lićvina, — vytvaryli typ „tutejšaha“, na jakim pieravažna i apirałasia polskaja nacyjanalnaja palityka, starajučysia jaho spolščyć.

U adkaz na razvažańnie J. Mackieviča, zabraŭ hołas vilenski zajadły polonizatar, dacent byŭšaha universytetu Stefana Batury, dr. S. Vysłouch. Jamu balić vostraje asudžeńnie polskaj nacyjanalnaj palityki redaktaram J. Mackievičam. Ničoha ŭ hetym dziŭnaha. Dr. Vysłouch naležačy da sanacyjnaha łahieru u b. Polščy, padtrymlivaŭ roznyja eksperymenty na hruncie adnosinaŭ polskich palityčnych kruhoŭ da biełarusaŭ i inšych nacyjanalnych mienšaściaŭ. Praŭda, dr. Vysłouch pryznajecca, što ŭ spravie patreby vyjaśnić pytańnie „tutejšych“ zhadžajecca z J. Mackievičam.

Nam hetaja sprava, jak užo skazana vyšej, jasnaja. I schilajemsia da ćvierdžańnia d-ra Vysłoucha: što „tutejšyja — „pachodziać z supolnaha etničnaha pnia biełaruskaha abo litoŭskaha“, dadajučy ad siabie, što hetaha pnia nie pryznavali polskija ułady, kirujučysia asymilacyjnymi metami ŭ adnosinach da biełarusaŭ i lićvinoŭ, a takža nie pryznavaŭ jaho i „Kurjer Wilenski“, u jakim supracoŭničaje dr. Vysłouch, nia pryznavaŭ hetaha pnia i sam Vysłouch u praktyčnym pastupańni z biełarusami...

J. Kurhan

Ci Vy ŭžo apłacili „K R Y N I C U“?

Chto apłacić hadavuju padpisku da 1 krasavika, toj atrymaje cennuju premiju.

Muzykalnaje pieraŭzhadavańnie Vilni

Hetak možna było-b chiba nazvać tuju akcyju, jakuju pačało ŭ Vilni litoŭskaje hramadzianstva adrazu, jak tolki stałasia tut poŭnapraŭnym haspadarom. Maju tut na ŭviecie akcyju papularyzavańnia muzyki. Vilnia ŭ sensie muzykalnym mieła svaje vymohi i dahetul, tolki dostup da muzyki byŭ adčynieny dla ahraničanaha liku asob. Litoŭskija ŭłady pastavili spravu tak, kab iz zdabytkaŭ muzyki mahli karystać jak najšyrejšyja kruhi nasielnictva. Za karotki čas pabačyła Vilnia ciapier až niekalki vystupleńniaŭ Litoŭskaj Dziaržaŭnaj Opery i Baletu z Kaŭnasa

Inšuju darohu da sercaŭ Vilencaŭ vybraŭ Vilenski adnoŭleny Mahistrat: jon pačaŭ arhanizavać papularnyja symfoničnyja kancerty vykarystyvajučy da hetaha pierad usim miascovyja siły, katorym dadajecca tolki litoŭskaje kiraŭnictva dy vykanaŭcy numaroŭ solovych.

U min. niadzielu 4 lutaha ŭ Vilenskim Haradzkim Teatry na Pahulancy Vilenski Symfoničny Arkiestr vystupaŭ druhi ŭžo raz. Na prahramu vystupleńnia złažylisia tvory čužych i miascovych aŭtoraŭ, miž imi M. Karłoviča, J. Naŭjalisa, Gruodisa i inšych. Dyryhavaŭ as sučasnaha litoŭskaha muzykalnaha śvietu, Balys Dvarionas, a solistkaj była Uładysłava Grygaitienė (sopran).

Abminajučy spravy samaha vykanańnia prahramy, jakoje ad pačatku da kanca było na vyšyni zadańnia, adciemić treba dva mamenty: u piaršyniu ad daŭnaha času pieradavoje miesca ŭ prahramie reprezentacyjnaha kancertu ŭ Vilni znajšła sia „Litoŭskaja Rapsodyja“ M Karłoviča, asnavanaja, jak viedama, na b i e ł a r u s k i c h na

— Adkul? — pytaje palicyja.

— Z Bieraścia, „z rabotaŭ“ — kažam.

— A ŭ Bieraści „švaby“? — minajučy nas, — pytajuć.

— Švaby! — kažam, i, u duchu dziakujučy Bohu, kolki mieli siłaŭ pahnali svaju vahanetku. Staralisia čym skarej uciačy ad palicyi i schavacca ad napudziŭšaha nas miesca.

Uzdoŭž čyhunki, mo' na praciahu 2 kilometraŭ, vidniełasia šmat bombavych jamaŭ, u niekatorych miascoch až pa niekalki adna kala druhoje. Najbolej-ža ich było ŭ akolicy pierasiačeńnia čyhunki Bieraście-Biełastok z čyhunkaj Siedlcy-Vaŭkavysk.

Zatrymaŭšysia za vahzałam Ryharoŭcy, niekatoryja z našych biehali ŭ viosku Ryharoŭcy, kab čym-kolečy pažyvicca. Ale mała było karyści — vioska biednaja, niekalki niadaŭna spalenych damoŭ.

— Heta ad niamieckich bombaŭ — kazaŭ adzin sielanin, pakazvajučy na kotliščy, z katorych jašče niasło harełym... — Zusim nizka lotali i stralali pa vioscy... Paharelcaŭ usioju vioskaju kormim, a vam u darozie Boh dašć...

Užo sonca zachodziła, jak my pakinuli dabradušnuju viosku i zmrokam dakacili da budki, na 135-ym kilometry, u 8 kilometrach ad Bielska. Tutaka i zanačavali. Prajechali vahanetkaju 35 kilometraŭ, a kožny z nas prajšoŭ pa niejkich 9 kilometraŭ. Heta ŭžo byŭ vyjhryš.

23 vieraśnia, z samaj ranicy, nia hledziačy na silny viecier z daždžom prosta ŭ vočy, rušylisia ŭ darohu. Siak-tak dabralisia da Bielska, daŭniejšaha asieliśča vajaŭničych jaćviahaŭ, katoryja pahinuli ad miačoŭ i ahniu svaich susiedziaŭ. Ciapier tutaka — našaja Biełaruś, z jejnymi malaŭničymi krajavidami, z našaju biełaruskaju havorkaju žycharaŭ. U havorcy ŭžo amal nia čuvać ni ukrainskich słoŭ, ni ukrainskaha akcentu i hetkaju pačałasia jana niedzie la Vysoka-Litoŭska.

U Bielsku ŭdałosia nam zachapić pakinutuju dryzynu. Jak sieli na jaje, tak i pakacili i pakacili, biazupynna ruchajučy korbaju dy cieraz kažnyja 5 kilometraŭ źmianiajučy svaich siabroŭ. Ad Bielska amal da Biełastoku tolki i zaŭvažyli, jak zavichalisia sialanie rezać i vyvozić biarvieńnie dy kałody z lasoŭ, što papadalisia ŭzdoŭž čyhunki. Mielasia ŭražańnie niejkaj chcivaj prahnaści, raptam achapiŭšaj pryčyhunačnaje nasielnictva, — ale heta było aznakaju biazładździa, isnavaŭšaha miž staroju i novaju ŭładami.

— Sielanin tolki ŭ vajnu budujecca — pavažna kazaŭ mhr. Šutovič.

— A pierad vajnoj chaty i płaty maluje — pažartavaŭ red. Najdziuk.

— A pa vajnie žyvicca lebiadoju i miakinaju — dadaŭ stud. Jarmałkovič.

Nam žarty, a dla sialan samaja praŭdzivaja rečaistaść!

A voś i Biełastok. Niekalki razoŭ pieraniosšy z rejkaŭ na rejki svaju dryzynu (pavarotnyja strełki byli papsutyja), my borzda prajechali cieraz stancyju. Tolki mimachodam na vahzale ŭbačyli pieršych niekalki savieckich vajskovych uradaŭcaŭ. Jany ahladali vahzał, a na nas nie źviarnuli nijakaj uvahi. A nam heta i na ruku. Kocim — i ŭsio, tolki koły hrukaciać pa rejkach.

Užo pa zachadzie sonca z-za hor pakazałasia Sakołka, da katoraj my „pradryzynili“ bolš za 100 kilometraŭ. Tolki ŭźjechali na stancyju — stop, mašyna.

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

„Uspamin z pačatkaŭ kryvickaha (biełaruskaha) adradženskaha ruchu“. — Na hetuju temu praf. Viačasłaŭ Ivanoŭski pračytaje 11-ha lutaha (u niadzielu) referat u kryvickim (biełaruskim) Navukovym T-vie (Astrabramskaja 9, Biełaruski Muzej). Pačatak u 11 hadz. Uchod volny siabrom i haściom.

Biełaruskija piesiennyja radiopieradačy. U sieradu 14 lutaha siol. z Vilenskaj radiostancyi budzie pieradavacca vystupleńnie viedamaha śpievaka, basa-barytona Siarhieja Benoni'ha, jaki budzie piajać biełaruskija narodnyja pieśni. Vystupleńnie S. Benoni'ha papiaredzić ustupnoje słova mgra Jana Šutoviča. Rddycyja budzie tryvać ad 19.15 da 19.35 hadz.

Z Savieckaj Biełarusi

Maksim Tank u Krymie. Pieradavy biełaruski paet Zachodniaj Biełarusi, jaki pa vyjeździe z Vilni stała žyvie ŭ Vialejcy, pavodle dajšoŭšych u Vilniu viestak, na Novy 1940 Hod ažaniŭsia z vilenčankaj Lubaj Asajevičankaj i ŭ pieršych dniach studnia vyjechaŭ na miesiac na pabyŭku ŭ Krym.

rodnych pieśniach. Da pavažnych plusaŭ novaha kiraŭnictva Vilenskaj Symfaničnaj Arkiestry treba zaličyć tak-ža i toje, što jano złučyła pry pracy ŭsich miascovych pracaŭnikoŭ, biaz uvahi na ichniuju nacyjanalnuju i relihijnuju prynaležnaść. Da hetaj pary Vilnia była pryzvyčajena da čaho inšaha. Novy pavarot spravy dla samaha mastactva napeŭna vyjdzie na karyść.

K.

M. Mašara — druhi pieradavy paet Zach. Biełarusi—prabyvaje ciapier u Miensku. Vystupaje jon časta ŭ Mienskim radyjofonie, čytajučy svaje tvory.

Alimpijada samadziejnaści. U pačatku novaha hodu ŭ Pastavach adbyvałasia alimpijada mastackaj samadziejnaści. U alimpijadzie brali ŭčaście roznyja muzyki i śpievaki z usiej Pastaŭščyny.

Biełarusy ŭ Łatvii

„Narodnaja tvorčaść Łathalskich i Iłłukštanskich biełarusaŭ“—heta zahałovak zborniku, jaki pryhataŭlaje da druku b. dyrektar Dźvinskaj Biełaruskaj Himnazii S. Sacharaŭ. Zbornik maje być hatovy ŭ pałavinie sakavika siol.

Biełarusy ŭ čužynie

U Varšavie ŭ pałavinie studnia siol. adbyłosia sabrańnie tamašnich biełarusaŭ— pieršaje ad času prychodu tudy niemcaŭ. Sabranyja radzilisia nad tym, jak sarhanizavać u Varšavie ahulna-biełaruskuju kult.-aśvietnuju arhanizacyju.

M. Zabejda-Sumicki —viedamy biełaruski śpiavak-tenar znachodzicca ciapier u Varšavie i žyvie ŭ vielmi ciažkich varunkach. Nia vykľučana, što budzie zmušany jon pryniać engagement u varšaŭskich restaranach.

U Francyi biełaruskaje arhanizacyjnaje žyćcio z vybucham vajny vielmi paciarpieła, bo šmat biełarusaŭ było zmobilizavana ŭ armiju. Pierastaŭ na niejki čas vychodzić i biełaruski časapis „Recha“. Apošnim časam žyćcio nanava arhanizujecca. „Recha“ maje chutka taksama pačać vychodzić.

VOKAM PA ŚVIECIE

Nalot niamieckich bambavozaŭ. Paśla taho, jak namioki anhlickaha premjera Chamberlaina ab „blizkaści miru“ nia zbylisia, niamieckija bombavozy 3 h. m. zrabili nalot na pabiarežža Anhlii ŭ pojasie 650 klm. Byŭ heta najbolšy nalot z usich dahetulašnich nalotaŭ. Paciarpieli ad jaho vielmi annlick karabli.

Telefoničnaje i telehrafičnaje spałučeńnie z Zach. Biełarusi. Dnia 5 lutaha siol. adčyniena narmalnaje telefonična-telehrafičnaje spałučeńnie pamiž Litvoj i Zachodniaj Biełarusiaj. Ad hetaha samaha dnia ŭvodzicca i biezpasiaredniaja kamunikacyja ciahnikami pa linii Vilnia-Kiana - Gudahaj. Pasažyrskija ciahniki na hetaj linii buduć chadzić pavodle raśpisańnia z dnia 21 studnia siol.

Pa Bałkanskaj konferencyi. Ad 2 da 4 lutaha ŭkłučna ŭ Biełhradzie adbyłasia, jak viedama, konferencyja Bałkanskich i Mižziemnamorskich dziaržaŭ. Rezultaty hetaj konferencyi trymajucca na pałavinu ŭ sakrecie, bo aficyjalny kamunikat ab ich vielmi suchi i zvodzicca da taho, što ŭčaśniki stajać i dalej za mir, niezaležnaść i neŭtralnaść.

Mirnyja prapazyki Niamieččyny? Pavodle paviedamleńnia hazet, Niamieččyna maje vystupić z novymi mirnymi prapazykami: 1. uzajemnaja admova ad adškadavańniaŭ, 2. dahavor ab kalonijach, 3. pry Niamieččynie astajucca Sudety i polskija abšary z prad suśvietnaj vajny, 4. spravu Aŭstryi vyrašyć plebiscyt, 5. hranicy Čechii, Słavaččyny i Polščy ŭstanović kamisija anhlicka-francuska-niamieckaja.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Archijep. Chviados u Paŭnamocnika Uradu. U paniadziełak 3 lutaha siol. archijepiskap Chviados złažyŭ vizytu Paŭnamocniku Uradu min. K. Bizauskasu, z jakim abhavarvalisia spravy pravasłaŭnaj cerkvy ŭ Litvie.

Fabryka radiotechničnaja maje paŭstać u niedalokim času ŭ Vilni, na miescy b. fabryki „Elektrit“.

Ahraničeńnie śviatła. U suviazi z ahraničeńniem zapasaŭ vuhla i koksu, a tak-ža z trudnaściami pry kuplańni jaho, haradzkaja elektroŭnia zavodzić z dniom 6 lutaha źmienšanuju siłu śviatła, a tak-ža kasuje niekatoryja punkty aśviatleńnia vulic.

Śpis abonentaŭ telefoničnaj sietki m. Vilni maje być vydadzieny ŭ sakaviku m-cy siol

Novyja ceny na cukar ad 5.II ustanoŭleny dla detalu hetak: za kilohram kryštału (piasku) nie daražej jak 1.60 lit., cukar kostka — zvyčajny—1.85 lit., cukar kostka ŭ hygijeničnaj apakoŭcy — 2.10 lit., cukar-pudr (muka) — 1.95 lit.

Padvyšeńnie zarabotnaj płaty rabotnikam u Vilni da 4.85 lit udzień zahadaŭ Inspektar Pracy, kab hetkim čynam zraŭniać zarabotki miascovych rabotnikaŭ z takimi-ž zarabotkami rabotnikaŭ Kovienskich.

Zakon ab apłacie kvater u Vilni, jaki ŭ svaim časie adkinuty byŭ Sojmam, viernieny da svajej pieršapačatnaj siły asobnym rasparadžeńniem Prezydenta Litvy. Pavodle hetaha rasparadžeńnia, apłata za kvatery ŭstanaŭlivajecca na padstavie tych normaŭ, jakija abaviazyvali na 1 vieraśnia letaś. Da 1 krasavika naznačana apłata ŭ 50 prac. henaj normy, ad 1 krasavika da 1 žniŭnia—75 prac., a ad 1 žniŭnia viartajecca norma z-prad 1 vieraśnia 1939 h.

Stałoŭka dla blednych u Vilni budzie zasnavana ŭ hetym miesiacy. Utrymlivać jaje buduć: T-va Apieki nad čałaviekam i Kamitet Pomačy Vilenščynie.

Dr. med. **M. Feigenberg**
b. Asystent Universyteckaj Kliniki
Urolog-chirurg
Spec. chvaroby nyrak, mačavoha puzyra i płociavych orhanaŭ.
Vilnia, Vilenskaja 25/6, tel. 27-90.
Pryjmaje ŭ 12—2 i 15—18 hadz.

Viečar u Biełaruskaj Prohimnazii ŭ Vilni

Reportery, ci jnakš ludzi, katoryja źbirajuć viestki ŭ hazety, kažuć, što kali dzie-niebudź jość mahčymaść zdabyć cikavyja viestki, dyk treba tudy jści nia tolki tady, kali prosiać, ale navat i tady, kali mohuć vyhnać, aby tolki zdabyć naviny. Uziaŭšy heta pad uvahu, 3-ha lutaha apynuŭsia ja na viečarynie ŭ Biełaruskaj Prohimnazii ŭ Vilni. Ustup na hetuju viečarynu dla šyrejšych kruhoŭ byŭ... ahraničany, adnak, jak ja tudy źjaviŭsia,—znajšoŭ užo poŭnuju zalu moładzi, baćkoŭ vučnioŭ i najbližejšych pryjacielaŭ Prohimnazii. Ale prahrama jašče nie pačałasia, a prysutnyja dzialilisia ŭzajemna ŭražańniami z pabyŭki ŭ prohimnazii. Razhledziŭšysia krychu, prabuju naviazać hutarku z vučycielami i vučniami. — Jak idzie praca, postupy ŭ navucy i h. d., a ŭreście, jakža vyhladaje sprava navučańnia litoŭskaha jazyka, z jakoj nia ŭsiudy hładka.

— U nas: Labei gerai! Labei gerai!.. — zajaviŭ vučyciel, a za im paŭtaryli i vučni.

— My ŭžo navat prabujem havaryć palitoŭsku, choć vučymsia litoŭskaha jazyka ŭsiaho adzin miesiac, bo raniej nia było vučyciela — napieraboj chvalilisia vučni.

Doŭhi zvanok pieraryvaje hutarki i za chvilinu na pravizaryčnaj scenie ŭdekaravanaj hram. Daniłavym ahładajem abrazok Fr. Ałachnoviča „Na vioscy“ ŭ vykanańni vučniaŭ prohimnazii. Dumki hledača imknucca da žyćcia viaskovaje moładzi, jaje pierażyvańniaŭ i trahedyjaŭ.. Na scenie adnak končyłasia ŭsio ščaśliva. Padbor pjesy adnakža dla vučnioŭskaha teatru nie najščaśliviejšy.

Paśla karotkaha pieraryvu vystupiŭ žanocki chor pad kiraŭnictvam hram-ki O. Fiodaravaj. Dziesiać strojnych i hałasistych dziaŭčatak, pieravažna charystak z b. choru R. Šyrmy, prapiajali šeść biełaruskich narodnych pieśniaŭ i pakazali nia tolki ichniuju pryhožaść, ale i svaju rabotu z jak najlepšaha mastacka-śpiavackaha boku. Byŭ heta pieršy i ŭdačny vystup hetaha choru i dziela taho treba jaho nia tolki pryvitać, ale i pažadać jamu jak najlepšaha raźvićcia i budučyni.

Vystupaŭ tak-ža i strunny kvartet hram. L. Fiodarava, jaki taksama pryhoža inraŭ. Pažadana tolki, kab hram. Fiodaraŭ źviarnuŭ bolšuju ŭvahu na biełaruski repertuar.

Na zakančeńnie vučni prohimnazii pratancavali na scenie biełaruski narodny taniec „Lavonichu“, a ŭreście adbylisia ahulnyja tancy na zali.

Uražańnie z viečaru duža miłaje. Hledziačy-ž na vučnioŭskuju moładź prohimnazii i jaje pieršyja vystupleńni, stanaviłasia čamuści prad vačami maleńkaje dziciatka, jakoje jašče tolki pačynaje chadzić i kulacca. Kolki heta dzicia ŭnosić u chatu radaści i paciechi, toj tolki moža zrazumieć, chto bližej z im stykaŭsia. Hetak sama i z našaj prohimnazijaj i z našaj vučnioŭskaj moładziaj. Heta ničoha, što heta našaje narodnaje dzicia časami jašče chistaniecca i nia zusim udała pastavić krok. Haŭoŭna, što heta dzicia chodzić, što jano ŭžo navat havoryć i padaje svoj hołas. Prohimnazija stanovicca paciechaj usich biełarusaŭ u Vilni. Chto-ž heta nie adčuvaje, toj niachaj zbližycca da hetaje škoły, niachaj jaje bližej paznaje. Samoža škole pažadajem, kab u najbližejšym časie, paśla ŭdałaha, možna skazać nieaficyjalnaha vystupu, sarhanizavała vystup pierad šyrokimi kruhami biel. hramadzianstva. Budzie heta karysna i dla škoły i ahułam dla biełaruskaha žyćcia ŭ Vilni.

Reporter.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia Im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

Valstybinė ... vardo VILNIUS